

Osnovni pojmovi nauke o književnosti I i II

Preporučena literatura

I Pojam i vrste poetike

Književna teorija, kritika i istorija - formalistički i tradicionalni pristup

1. B. Eihenbaum, "Teorija 'formalnog metoda'", Književnost, Beograd, 1972.

2. V. ŠKLOVSKI, "UMETNOST KAO POSTUPAK" (U ZBORNIKU POETIKA RUSKOG FORMALIZMA, PRIREDIO A. PETROV, BEOGRAD, 1970)

3. R. JAKOBSON, OGLEDI IZ POETIKE ("NAJNOVIJA RUSKA POEZIJA", "ŠTA JE POEZIJA?", "DOMINANTA"), BEOGRAD, 1978; "LINGVISTIKA I POETIKA" (LINGVISTIKA I POETIKA), BEOGRAD, 1966.

5. Dž. Kaler, "Sosirova teorija jezika", Sosir, osnivač moderne lingvistike, Beograd, 1980.

4. V. Erlich, *Russian Formalism, History - Doctrine*, Yale U.P, 1955.

5. P. Medvedev, *Formalni metod u nauci o književnosti* (predgovor Đ. Vuković), Beograd, 1976.

6. R. Velek, Kritički pojmovi, "Književna teorija, kritika i istorija", Beograd, 1966.

7. L. Kolakovski, *Filozofija pozitivizma* (I i III poglavlje: "Opšta karakteristika pozitivizma", "O. Kont - pozitivizam epohe romantizma"), Beograd, 1972.

8. Sent Bev, *Književni portreti* (esej o Rasinu, Stendalu ili Balzaku - po izboru), Beograd, 1960.

9. M. Kašanin, "Između orla i vuka", *Izabrani eseji*, Beograd, 1977.

10. I. Ten, *Studije i eseji* ("Uvod u istoriju engleske književnosti"), Beograd, 1954.

11. S. Frojd, *Iz kulture i umetnosti* ("Jedna uspomena iz detinjstva Leonarda da Vinčija" ili "Dostojevski i

oceubistvo"), Beograd, 1979.

12. N. Milošević, *Antropološki eseji* ("Antropološki problem u Tolstojevom romanu *Ratu i miru*" ili "Don

Kihot i nihilizam"), Beograd, 1978.

II Tradicionalna istorija književnosti

1. D. Ivanić, "Tekstologija među drugim naukama o tekstu – predmet i metod", *Osnovi tekstologije*, Beograd, 2001.

2. G. Lanson, "Metoda istorije književnosti", "Putevi", Banjaluka, 1966, br.4.

3. Van Tigem, *Uporedna književnost*, Beograd, 1955.

4. A. Veselovski, "Iz uvoda u istorijsku poetiku", *Istorijska poetika*, Beograd, 2005.

5. S. Petrović, "Status tipološkog proučavanja književnosti", "Umjetnost riječi", Zagreb, 1977, br. 3.

6. R. Velek, *Kritički pojmovi* ("Križa uporedne književnosti", "Barok"), Beograd, 1966.

7. E.R. Kurcijus, Evropska književnost i latinsko srednjovekovlje (predgovor i poglavlje po izboru), Beograd, 1996.

8. ERIH AUERBAH, MIMESIS („EPILOG“ I POGLAVLJE PO IZBORU), BEOGRAD, 1968.

9. Adrijana Marčetić, O novoj komparatistici, Beograd, 2015.

10. T.S. ELIOT, "TRADICIJA I INDIVIDUALNI TALENAT", IZABRANI TEKSTOVI, BEOGRAD, 1963.

III Formalističko i strukturalističko shvatanje književne evolucije

1. TINJANOV, "O KNJIŽEVNOJ EVOLUCIJI" (POETIKA RUSKOG FORMALIZMA)

2. JAKOBSON I TINJANOV, "PROBLEMI PROUČAVANJA JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI" (VIDI MOODLE)

3. F. Vodička, *Problemi književne istorije*, «Istorija odjeka književnih dela», Novi Sad, 1987.

4. H.R. Jaus, Estetika recepcije (predgovor: "Istorija književnosti kao izazov nauci o književnosti"), Beograd, 1978.

IV Formalistička i strukturalistička teorija proze

1. V. Šklovski, "Umetnost kao postupak" (u *Poetika ruskog formalizma*)
- 2. B. EJHENBAUM, "KAKO JE NAPRAVLJEN GOGOLJEV ŠINJEL" (U POETIKA RUSKOG FORMALIZMA, VIDI MOODLE)**
3. B. Ejhenbaum, "O' Henri i teorija novele" (u *Književnost*)
4. L. Kojen, "Fabula i siže", "Književna kritika", Beograd, 1977, br.9.
- 5. V. Prop, *Morfologija bajke*, Beograd, 1982.**
- 6. K. Levi-Stros, *Struktura i forma*, "Treći program", Beograd, 1977, br. 34-35.**
7. Dž. Kaler, "Stil i struktura u prozi", "Savremenik", br.6, 1976.

V Teorija žanra

1. C. Todorov, *Uvod u fantastičnu književnost* ("Književni žanrovi"), Beograd, 1987.
2. Ž. Ženet, "Uvod u arhitekst" (*Figure*, Beograd, 1984)
3. Ž.-M.Šefer, "Književni žanrovi I žanrovska obeležja teksta", *Poetika*, 2011, br. 1.

Priručnici:

- 1. B.Tomaševski, *Teorija književnosti*, Beograd, 1972.**
2. V. Kajzer, *Jezičko umetničko delo*, Beograd, 1973.
- 3. R. Velek - O. Voren, *Teorija književnosti*, Beograd, 1965 (ili ma koje kasnije izdanje)**
4. A. Kompanjon, *Demon teorije*, Novi Sad, 2002 (ili: A. Compagnon, *Le Démon de la théorie*, Paris, 1998)
5. Šlomit Rimon Kenan, *Narativna proza*, prev. Aleksandar Stević, Beograd 2007.

Rečnici:

1. O. Dikro - C. Todorov, *Enciklopedijski rečnik nauka o jeziku*, I/II, Beograd, 1987.
2. M.H.Abrams, *A Glossary of Literary Terms*, Boston, 1999 (ili ma koje drugo izdanje)
- 3. *Rečnik književnih termina*, Beograd, 1985.**
4. Džerald Prins, *Naratoški rečnik*, prev. Brana Miladinov, Beograd 2011.

Stilske figure

1. I. Tartalja, *Teorija književnosti*, »Eufonija« (str.81– 83); »Povezivanje reči i stilske figure« (111– 131); »Figure iskaza kao tropi« (131– 138); »Figure kazivanja« (139– 141)
2. M. Solar, *Teorija književnosti*, tropi - promena značenja reči; figure riječi, inverzija - promena mesta u rečenici; figure konstrukcije (sintaksičke figure); stilske figure u užem smislu; glasovne (zvučne) figure - figure dikcije; figure misli

Poređenje (comparatio); T 127-129; S. 72 (parabola), K 142

Slovenska antiteza; T 129; S 73

Kontrast ili antiteza; T 129- 130; S 72 - 72, VV 225, K 130

Metafora; T 132- 135, To 28 - 31, S 64 - 66, VV 214, 221 - 225, K 129, 143 - 146

Personifikacija; T 141- 143, S 66, K 129

Alegorija; T 145- 146, 156, To 35 - 37, S 68, VV 215 216

Epitet; T 124- 127, To 31 - 35, S 67 - 68, K 120 - 121 (atribut), 122, 167; stalni epitet, T 125, To 33, S 68; ukrasni

epitet, VV 225

Perifraza, T 127, To 40, VV 208, 225, K 128

Metonimija; T 135, To 37 - 39, S 66, VV 221 - 223, K 128

Eufemizam; T 127, To 39, S 67, K 128

Ironija; T 152- 154, To 39, S 74, K 128
Sarkazam; RKT 693
Litota; RKT 401- 402, To 39, S 73 -74, K 128
Simbol; T 155, S 68 - 69, VV 215 - 216
Amblem (emblem); T 157, RKT 17- 18
Sinestezija; T 126, K 147 - 148
Paradoks; 130- 131, S 75, VV 225
Aluzija; T 137- 138, K 127 - 128
Hiperbola; T 136- 137, S 79, VV 204, K 128
Gradacija; T 118, S 74 (klimaks/antiklimaks), K 132
Tautologija (ponavljanje); T 117, K 130 - 132 (sinonimi, sinonimna dvojna formula, kumulacija: nizanje i gomilanje)
Apostrofa; T 123, RKT 42- 43
Retorsko pitanje; T 123- 124, To 48 - 49, S 70 - 71 (retoričko pitanje)
Elipsa; T 120- 121, To 45 - 46, S 71, K 171 - 172
Asindet / Polisindet; T 118, S 71 (asindeton i polisindeton)
Lirski paralelizmi; S 63 – 64, T 115 (figure ponavljanja)
anafaora, T 115, To 53 - 54, S 63, K 133 - 134
epifora, T 115, S 63, K 134
simploha, T 116, S 63 (simploka)
palilogija, RKT 518- 519, T 115- 116 (anadiploza)
refren, T 98
Onomatopeja; T 81, To 65 - 66, S 63, K 114 - 116 (simbolika glasova 116 - 117; glasovna muzikalnost 117 - 119)
Igra reči (ma); T 113- 114, VV 221, K 126
amfibolija, RKT 18
homonimi, T 113
kalambur, K 126
Varvarizmi, dijalektizmi, arhaizmi, neologizmi, prozaizmi; To 20- 41
Katahreza; T 135, To 30, VV 225, K 129
Oksimoron, T 126, To 34, S 75, VV 225, K 129
Sinegdoha (pars pro toto); T 136, To 38 - 39, S 66 - 67, VV 221, K 128
Anakolut; T 119, 122- 123, To 43 - 44, K 171
Silepsa; RKT 721, To 44 (sileps)
Inverzija; T 119- 120, To 47, S 70, K 167
Hijazam; RKT 241, To 48, K 134 - 135
Paranomazija; RKT 528- 529, K 126
Poliptoton / Paregmenon; UK 248
Paralelizam; T 116- 117, K 133
Epanalepsa; K 134
Zeugma; RKT 887- 888, K 135 - 136
Versus rapportati (nabrajajući stihovi); K 151
Hiperbaton; RKT 245, K 167
Parataksa / Hipotaksa; RKT 525, 246, K 168 – 171

Legenda:

T I. Tartalja, *Teorija književnosti*

To B. Tomaševski, *Teorija književnosti*

S M. Solar, *Teorija književnosti*

K V. Kajzer, *Jezičko umetničko delo*

VV R. Velek i O. Voren, *Teorija književnosti*

RKT *Rečnik književnih termina*, Nolit, Beograd, 1985.

UK *Uvod u književnost*, ur. Škreb i Stamać, Zagreb, 1961. ili ma koje kasnije izdanje

Основни појмови науке о књижевности 1 и 2

Појмови и тезе

Појмови

Појам и врсте поетике

Књижевна теорија, критика и историја

1. Дескриптивна поетика
2. Нормативна поетика
3. Историјска поетика
4. Реторика
5. Херменеутика
6. Објашњење и разумевање (Дилтај)
7. Семантичка аутономија текста
8. Поетска функција језика
9. Онеобичавање
10. Руска формална школа
11. Биографизам (биографска критика)
12. Социолошка критика
13. Психолошка критика
14. Архетип (по Јунгу)
15. "Спољашњи" приступ књижевном делу
16. "Унутрашња" (иманентна) анализа
17. *Langue* и *parole*
18. Фиксиран говор
19. Управљеност према изразу
20. Литература (у опозицији према поезији, у Крочеовом смислу)
21. Поезија (у опозицији према литератури, у Крочеовом смислу)
22. *Dulce et utile*
23. Мултивалентност

Филолошка критика

24. Филолошка критика (текстологија)
25. Верзија
26. Редакција
27. Рецензија
28. Варијанта
29. Протограф

30. Аутограф
31. Лакуна
32. Конјектура
33. Популарно издање
34. Научно издање
35. Факсимилско издање
36. Дипломатско издање
37. Критичко издање
38. *Editio princeps*
39. Дипломатика
40. Рецензија (по Лахману)
41. Емендација
42. Архетип (по Лахману)
43. *Stemma codicum*
44. Атрибуција
45. Атетеза
46. *Terminus post quem*
47. *Terminus ante quem*
48. Лахманова метода у критици текста
49. Предмет и задаци текстологије
50. Проблем ауторства и датирања књижевног текста

Традиционална историја књижевности

Упоредна књижевност

51. *Zeitgeist*
52. *Volksgeist*
53. Историјски релативизам
54. Каузално објашњење
55. Аисторизам
56. Раса – средина – тренутак
57. *Explication de texte*
58. Историја идеја (Лавџој)
59. *Geistesgeschichte*
60. Традиција (Елиот)
61. Књижевно-историјски позитивизам
62. Историзам и аисторизам
63. Тематологија (*Stoffgeschichte*)
64. Емисија, трансмисија, рецепција
65. Општа књижевност (Ван Тигем)
66. Европска књижевност (Курцијус)
67. *Mirage* (Каре)
68. Топос
69. Историјско-типолошка аналогија
70. Светска књижевност
71. Национална књижевност

Формалистичко и структуралистичко схватање књижевне еволуције

72. Појам еволуције у књижевности
73. Канонизација
74. Естетика рецепције (Јаус)
75. Хоризонт очекивања

Теорија прозе

Стилистика

76. Фабула - сиже
77. Мотивација (по руским формалистима)
78. Лајтмотив
79. Сказ
80. Роман и новела (Ејхенбаум)
81. *Ich-Erzählung*
82. *Er- Erzählung*
83. Приповедач: одређење и врсте
84. Имплицитни аутор
85. Нарративне ситуације (Штанцл)
86. Тачка гледишта – перспектива – фокализација
87. Ток или струја свести
88. Унутрашњи монолог
89. Солилоквиј
90. Доживљени говор (слободни индиректни стил)
91. Функција (Проп)
92. Тропи

Теорија жанра

93. Класично и модерно схватање жанра
94. Крочеово схватање књижевног жанра
95. Идеја о чистоти и хијерархији жанрова
96. Епске врсте
97. Лирске врсте
98. Драмске врсте
99. Лирика, епика, драматика - лирско, епско, драмско
100. Једноставне форме (Јолес)
101. Архитекстуалност
102. Интертекстуалност
103. Паратекстуалност
104. Хипертекстуалност
105. Метатекстуалност

Теме за есеј

1. Књижевна теорија, критика и историја: појмови и њихов међуоднос.
2. Шта је предмет науке о књижевности?
3. Јакобсоново схватање поетског језика.
4. Књижевно дело и биографија писца.
5. Психологизам и тумачење књижевног дела.
6. Књижевност и друштво.
7. Књижевност и идеје.
8. Књижевност и друге уметности.
9. Схватање „књижевност је документ времена“ као основа проучавању књижевности.
10. Упоредна, општа, светска и национална књижевност: појмови и њихов међуоднос.
11. Упоредна књижевност: појам, статус и предмет проучавања.
12. Француска концепција упоредне књижевности и књижевно-историјски позитивизам.
13. Ван Тигемова идеја опште књижевности и Курцијусова идеја европске књижевности.
14. Еволуција формалистичког схватања књижевне еволуције.
15. Формалистичка теорија прозе.
16. Проблеми књижевно-историјске периодизације.
17. Водичкина концепција књижевне историје.
18. Пропова *Морфологија бајке* између формализма и структурализма.
19. Номинализам и реализам у расправи о жанру.
20. Када кажемо да је *Илијада* еп, шта смо тиме рекли о *Илијади*?